

บทที่ ๒

การใช้คำ เป็น ในประโยค

คำ เป็น มีความหมายและวิธีใช้ต่าง ๆ กัน อาจจำแนกได้เป็น ๖ ความหมาย คือ คำ เป็น ที่หมายความว่ามีชีวิตอยู่ คำ เป็น ที่หมายความว่าได้ว่า คำ เป็น ที่มีความหมายแสดงสภาพ คำ เป็น ที่หมายความว่าจะสามารถ รู้วิธี คำ เป็น ที่มีความหมายตามคำกริยาหรือข้อความที่มาข้างหน้า และคำ เป็น ที่เน้นความหมายคำอื่น

๒.๑ ✓ คำ เป็น ที่หมายความว่ามีชีวิตอยู่

คำ เป็น ที่หมายความว่ามีชีวิตอยู่มีที่ใช้ ๒ ประการคือ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยา และคำ เป็น ที่เป็นหน่วยขยายในคณวณาม

๒.๑.๑ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยา

คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยาหมายความว่ามีชีวิตอยู่ เมื่อปรากฏในประโยค จะมีคำบ่งเวลา หรือคำกริยาแสดงอาการที่บอกทิศทางปรากฏอยู่ด้วย

๒.๑.๑.๑ ปรากฏร่วมกับคำบ่งเวลา

คำบ่งเวลาที่ปรากฏร่วมกับคำว่า เป็น นี้ ได้แก่ ยัง อยู่

ตัวอย่าง

ปลายังเป็นอยู่

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยาปรากฏร่วมกับคำบ่งเวลา ยังและอยู่

คำว่า เป็น ที่เป็นหน่วยกริยานี้อาจซ้ำคำได้

ตัวอย่าง

ปลายังเป็น ๆ อยู่

๒.๑.๑.๒ ปรากฏร่วมกับคำกริยาแสดงอาการที่บอกทิศทาง

คำกริยาแสดงอาการที่บอกทิศทางที่ปรากฏร่วมกับ

คำว่า เป็น นี้ ได้แก่ ขึ้นมา

ตัวอย่าง

ฉันอยากให้เขากลับ เป็นขึ้นมาเหลือเกิน

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยาปรากฏร่วมกับคำกริยาแสดงอาการที่บอกทิศทาง ขึ้นมา

๒.๑.๒ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยขยายในหน่วยนาม

คำ เป็น ที่เป็นหน่วยขยายในหน่วยนาม หมายความว่ามีชีวิตอยู่

จะมีตำแหน่งอยู่หลังคำนาม ที่เป็นหน่วยหลัก

ตัวอย่าง

ปลาเป็นตีกว่าปลาตาย

คำว่า เป็น เป็นหน่วยขยายในหน่วยนาม ปรากฏหลังคำนามที่เป็นหน่วยหลัก ปลา

คำว่า เป็น ที่เป็นหน่วยขยายในหน่วยนามนี้อาจซ้ำคำได้

ตัวอย่าง

ปลาเป็น ๆ กินอร่อยกว่าปลาตาย

๒.๒ คำ เป็น ที่หมายความว่าได้ที่^๑

คำ เป็น ที่หมายความว่าได้ที่นี้ จะใช้เป็นหน่วยกริยาได้อย่างเดียว และเมื่อ

ปรากฏในประโยคจะมีคำบอกการถาม หรือคำบ่ง เวลาปรากฏอยู่ด้วย

๒.๒.๑ ปรากฏร่วมกับคำบอกการถาม

คำบอกการถามที่ปรากฏร่วมกับคำว่า เป็น นี้ ได้แก่ หรือยัง

ตัวอย่าง

แหมมเป็นหรือยัง

น้ำปลาเป็นหรือยัง

ข้าวหมากเป็นหรือยัง

ปลาร้าเป็นหรือยัง

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยาปรากฏร่วมกับคำบอกการถาม หรือยัง

๒.๒.๒ ปรากฏร่วมกับคำบ่ง เวลา

คำบ่งเวลาที่ปรากฏร่วมกับคำ เป็น นี้ ได้แก่คำว่า แล้ว ยัง

^๑ คำ เป็น ที่หมายความว่าได้ที่นี้ จะพบในภาษาถิ่นภาคกลางหลายจังหวัด เช่น

เช่น ราชบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร

ตัวอย่าง

ข้าวหมาก เป็นแล้ว

ปลาร้า เป็นแล้ว

น้ำปลา เป็นแล้ว

แหนม เป็นแล้ว

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยา ปรากฏร่วมกับคำบ่งเวลา แล้ว

นำสังเกตว่า ถ้าคำบ่งเวลาเป็นคำว่า ยัง จะต้องมีคำปฏิเสธ ไม่ ปรากฏอยู่ข้างหลัง

คำบ่ง เวลาด้วย

ตัวอย่าง

ข้าวหมากยังไม่เป็น

ปลาร้ายังไม่เป็น

๒.๓ คำ เป็น ที่มีความหมายแสดงสภาพ

คำ เป็น ที่มีความหมายแสดงสภาพ มีที่ใช้ ๓ ประการคือ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยา คำ เป็น ที่เป็นหน่วยขยายในหน่วยนาม และคำ เป็น ที่เป็นหน่วยขยายในหน่วยกริยา

๒.๓.๑ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยา

คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยามีความหมายแสดงสภาพ อาจปรากฏหน้าคำหรือกลุ่มคำ ดังต่อไปนี้คือ คำนาม คำกริยา คำแยกประเภท คำบอกจำนวน คำไม่ชี้เฉพาะ และกลุ่มคำที่ประกอบด้วย คำแยกประเภทและคำบ่งชี้

๒.๓.๑.๑ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยาปรากฏหน้าคำนาม

คำ เป็น เป็นหน่วยกริยาอาจปรากฏหน้าคำนามซึ่งทำหน้าที่เป็น

ผู้เสริมความหมาย^๑ คำนามนั้น ๆ จะมีความหมายต่างกันดังนี้ คือ คำนามที่บอกคุณสมบัติของผู้ทรงสภาพ^๒ คำนามที่บอกลักษณะของผู้ทรงสภาพ คำนามที่บอกอาชีพของผู้ทรงสภาพ และ คำนามที่บอกอาการของผู้ทรงสภาพ

^๑ผู้เสริมความหมาย หมายถึง ผู้ช่วยเสริมความหมายของคำกริยาให้ครบถ้วน

^๒ผู้ทรงสภาพ หมายถึง ผู้มีสภาพซึ่งแสดงโดยคำกริยา

๒.๓.๑.๑.๑ คำนำมที่บอกคุณสมบัติของผู้ทรงสภาพ

ตัวอย่าง

ข้าวเป็นอาหาร

ปิ่นเป็นอาวุธ

แหวนเป็นเครื่องประดับ

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยามีคำนำม อาหาร อาวุธและเครื่องประดับ มาเสริมบอก
คุณสมบัติของผู้ทรงสภาพ

นำสังเกตว่า ผู้ทรงสภาพมัก เป็นส่วนหนึ่ง หรือตัวอย่างหนึ่งของผู้เสริมความหมาย

๒.๓.๑.๑.๒ คำนำมที่บอกลักษณะของผู้ทรงสภาพ

ตัวอย่าง

ถนนเป็นโคลน

ผมเป็นกระเซิง

ตาเป็นประกาย

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยามีคำนำม โคลน กระเซิงและประกาย มาเสริมบอก
ลักษณะของผู้ทรงสภาพ

๒.๓.๑.๑.๓ คำนำมที่บอกอาชีพของผู้ทรงสภาพ

ตัวอย่าง

สมพงษ์เป็นครู

ระพีเป็นตำรวจ

วิทยาเป็นหมอ

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยามีคำนำม ครู ตำรวจและหมอ มาเสริมบอกอาชีพของ
ผู้ทรงสภาพ

๒.๓.๑.๑.๔ คำนำมที่บอกอาการของผู้ทรงสภาพ

ตัวอย่าง

คำเป็นวิญโรค

แดงเป็นไข้

สมชายเป็นหวัด

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยามีคำนาม วิชาโรค ไข้ และหวัด มาเสริมบอกอาการ
ของผู้ทรงสภาพ

๒.๓.๑.๒ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยาปรากฏหน้าคำกริยา

คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยาอาจปรากฏหน้าคำกริยา

โดยคำกริยาที่ตามหลังคำ เป็น จะช่วยเสริมความหมายว่า ผู้ทรงสภาพ มีสภาพความรู้สึก
สภาพคุณสมบัติ หรือ สภาพลักษณะอย่างไร

๒.๓.๑.๒.๑ คำกริยาที่บอกสภาพความรู้สึกของผู้ทรงสภาพ

ตัวอย่าง

คุณอย่า เป็นกังวลไปเลย

ผม เป็นสุขมากที่ได้อยู่กับคุณ

ผม เป็นห่วงคุณมากนะ

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยา มีคำกริยา กังวล สุข และห่วง มาเสริมบอกสภาพความรู้สึก
ของผู้ทรงสภาพ

๒.๓.๑.๒.๒ คำกริยาที่บอกสภาพคุณสมบัติของผู้ทรงสภาพ

ตัวอย่าง

เรื่องนี้ เป็นจริงใช่ไหม

หล่อน เป็นเยี่ยมทางการทำครัว

เขา เป็นเลิศทางวิชาการ

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยา มีคำกริยา จริง เยี่ยม และเลิศ มาร่วมบอกสภาพคุณสมบัติ
ของผู้ทรงสภาพ

๒.๓.๑.๒.๓ คำกริยาที่บอกสภาพลักษณะของผู้ทรงสภาพ

ตัวอย่าง

หน้าของเธอ เป็นนวลใสสะอาด

หน้าของเขา เป็นมันไปด้วยเหงื่อ

เธอ เป็นโง่มาตั้งแต่เด็ก

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยา มีคำกริยา นวล มัน และโง่ มาเสริมบอกสภาพลักษณะ
ของผู้ทรงสภาพ

๒.๓.๑.๓ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยาปรากฏหน้าคำแยกประเภท
คำแยกประเภทที่ปรากฏหลังคำ เป็น นี้ จะเป็น
คำแยกประเภท ชนิดที่ได้มาจากคำนาม และมีความหมายบอกลักษณะ หรือเน้นจำนวนของ
ผู้ทรงสภาพ

ตัวอย่าง

ยาเป็นเม็ด

ขนมเป็นก้อน

ข้าวเป็นเกรียน^๑

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยามีคำแยกประเภท เม็ดและเกรียน มาเสริมแสดงลักษณะ
หรือเน้นจำนวนของผู้ทรงสภาพ

อนึ่ง คำแยกประเภทนี้อาจซ้ำคำได้

ตัวอย่าง

ยาเป็นเม็ด ๆ

ขนมเป็นก้อน ๆ

ข้าวเป็นเกรียน ๆ

๒.๓.๑.๔ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยาปรากฏหน้าคำบอกจำนวน
คำบอกจำนวนที่มาเสริมความหมายของคำ เป็น
จะเป็นคำบอกจำนวนที่เป็นจำนวนเลข เช่น หนึ่ง สอง สาม สี่ ฯลฯ ส่วนคำอื่น ๆ
ที่เกี่ยวกับจำนวน เช่น บาง ทุก หลาย จะต้องใช้ร่วมกับคำแยกประเภท

ตัวอย่าง

๔ บวก ๕ เป็น ๙

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยา มีคำบอกจำนวน ๔ มาเสริมแสดงจำนวนของผู้ทรงสภาพ

^๑อาจคิดได้อีกแง่หนึ่งว่า ข้าวเป็นเกรียน เป็นนามวลี ไม่ใช่ประโยค เป็น เป็นส่วนประกอบ
ของหน่วยขยายในหน่วยนามโดยปรากฏร่วมกับคำแยกประเภท ใช้ขยายคำนาม ข้าว ซึ่งเป็นหน่วยหลัก
ของหน่วยนาม

๒.๓.๑.๔ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยาปรากฏหน้าคำไม่ชี้เฉพาะ
คำไม่ชี้เฉพาะที่นำมาเสริมความหมายของคำ เป็น

ได้แก่ ใคร อย่างไร อะไร ที่ไหน และเมื่อไร

ตัวอย่าง

คุณเป็นใคร

คุณคะ เป็นอย่างไรบ้างคะ

เธอเป็นอะไรนะหน้าตาซีดเขียว

ก: คุณเป็นโรคเอดส์ใช่ไหม

ข: ผมเป็นที่ไหน ผมเป็นเมื่อไร

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยา มีคำไม่ชี้เฉพาะ ใคร อย่างไร อะไร ที่ไหน และ
เมื่อไร มาเสริมความหมาย จะเห็นได้ว่าประโยคที่มีคำไม่ชี้เฉพาะ เหล่านี้ บางประโยคใช้ตาม
เช่นประโยคที่ ๑-๓ บางประโยคใช้ปฏิเสธ เช่น ประโยคสุดท้ายในตัวอย่าง

๒.๓.๑.๖ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยาปรากฏหน้ากลุ่มคำที่ประกอบด้วย
คำแยกประเภทและคำบ่งชี้

คำแยกประเภทและคำบ่งชี้ที่นำมาเสริมความหมาย
ของคำ เป็น ได้แก่ คำแยกประเภท อย่าง แบบ และคำบ่งชี้ นี้ นั้น

ตัวอย่าง

มันเป็นอย่างนี้ได้อย่างไร

เขาเป็นแบบนี้มานานแล้ว

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยาปรากฏหน้ากลุ่มคำขยายกริยา อย่างนี้ และ แบบนี้

๒.๓.๒ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยนาม

คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยนามที่มีความหมาย
แสดงสภาพอาจปรากฏหน้าคำหรือกลุ่มคำที่ใช้ขยายนาม ดังต่อไปนี้ คือ คำบอกจำนวน กลุ่มคำ
ที่ประกอบด้วยคำนามและคำแยกประเภท กลุ่มคำที่ประกอบด้วยคำนามและคำบอกจำนวน
และกลุ่มคำที่ประกอบด้วยคำนาม คำปฏิเสธและคำบอกจำนวน โดยคำ เป็น จะร่วมกับคำหรือ
กลุ่มคำเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นหน่วยขยายในหน่วยนาม

๒.๓.๒.๑ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยนาม

ปรากฏหน้าคำบอกจำนวน

คำบอกจำนวนที่ตามหลังคำว่า เป็น นี้ จะต้องเป็น

คำแจ้งฐาน^๑ เสมอ

ตัวอย่าง

แดงมีถุงเท้า เป็น โหล

เด็ก เป็น ร้อย ที่ไม่มีข้าวกิน

พ่อมีเงิน เป็น ล้าน

คำว่า เป็น เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยนามปรากฏร่วมกับคำบอกจำนวน โหล ร้อย และล้าน ใช้ขยายนาม ถุงเท้า เด็ก และเงินตามลำดับ

อนึ่ง อาจใช้คำบอกจำนวนได้

ตัวอย่าง

แดงมีถุงเท้า เป็น โหล ๆ

เด็ก เป็น ร้อย ๆ ที่ไม่มีข้าวกิน

พ่อมีเงิน เป็น ล้าน ๆ

ในกรณีที่มีได้ใช้คำบอกจำนวน และคำนามที่เป็นหน่วยหลัก คือ เงิน คำว่า เป็น อาจไม่ปรากฏก็ได้

ตัวอย่าง

พ่อมีเงิน ล้าน

เขามีเงิน แสน

เหตุที่ตัดคำว่า เป็น ออกได้ น่าจะเป็นเพราะว่า เรามีสำนวน เงิน ล้าน เงิน แสน ส่วนคำนามที่เป็นหน่วยหลักคำอื่นนอกจาก เงิน จะตัดคำว่า เป็น ไม่ได้

ตัวอย่าง

*แดงมีถุงเท้า โหล

ในบางกรณีเมื่อใช้คำบอกจำนวนแล้ว จะไม่สามารถตัดคำว่า เป็น ออกได้ ไม่ว่าคำนามที่เป็นหน่วยหลักนั้นจะเป็น เงิน หรือไม่ก็ตาม

^๑ คำแจ้งฐาน หมายถึง คำที่บอกจำนวนที่เป็นหลัก เช่น คำว่า ลิบ ร้อย พัน หมื่น แสน คำแจ้งฐานนี้ใช้ตามสรุณญา เสวตมาลย์, "การวิเคราะห์โครงสร้างของปริมาณวลี ในภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕)

ตัวอย่าง

*แดงมีถุงเท้าโหล ๆ

*พ่อมีเงินล้าน ๆ

*เขามีเงินแสน ๆ

๒.๓.๒.๒ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยนาม^๑

ปรากฏหน้ากลุ่มคำที่ประกอบด้วยคำบอกจำนวนและคำแยกประเภท

ตัวอย่าง

รัฐควรให้การศึกษาแก่พลเมือง เป็นบางส่วนที่มีฐานะอยู่ในระดับต่ำ

ถนนเป็นบางแห่งในกรุงเทพฯ รวดดีมากเลย

เขาอาจเลือกกินอาหารเป็นบางอย่าง

ผมจะให้เงินเป็นสองเท่าแก่คุณ

คำว่า เป็น เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยนามปรากฏร่วมกับกลุ่มคำ บางส่วน บางแห่ง บางอย่าง และสองเท่า ใช้ขยายนาม พลเมือง ถนน อาหารและเงิน ตามลำดับ

๒.๓.๒.๓ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยนาม

ปรากฏหน้ากลุ่มคำที่ประกอบด้วยคำนามและคำบอกจำนวน

ตัวอย่าง

เรื่องจอมนาง เป็นเรื่องที่เขียนขึ้นโดยใช้จินตนาการเป็นส่วนมาก

คนเป็นส่วนน้อยไม่มาในงานนี้

คนเป็นจำนวนมากไม่มีงานทำ

คนเป็นจำนวนน้อยที่ไม่เห็นด้วย

คำว่า เป็น เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยนามปรากฏร่วมกับกลุ่มคำ ส่วนมาก ส่วนน้อย จำนวนมาก และจำนวนน้อย ใช้ขยายนาม จินตนาการ และ คน ตามลำดับ

๒.๓.๒.๔ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยนาม

ปรากฏหน้ากลุ่มคำที่ประกอบด้วยคำนาม คำปฏิเสธและคำบอกจำนวน

^๑ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยนาม ส่วนมากอาจไม่ปรากฏก็ได้ เช่นตัวอย่างประโยคในข้อ ๒.๓.๒.๒, ๒.๓.๒.๓ และ ๒.๓.๒.๔

ตัวอย่าง

ฉันมีเงิน เป็นจำนวนไม่มากนักหรอก

ในหมู่ผู้รักภาษาไทยมีคนรู้จัก ไม่เป็นเรื่องอยู่เป็นจำนวนไม่น้อย

คำว่า เป็น เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยนามปรากฏร่วมกับกลุ่มคำ
จำนวนไม่มากและจำนวนไม่น้อยใช้ขยายนาม เงิน และคน ตามลำดับ

๒.๓.๓ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยา

คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยาที่มีความหมาย
แสดงสภาพอาจปรากฏหน้าคำหรือกลุ่มคำที่ใช้ขยายกริยาดังต่อไปนี้คือ คำกริยา คำพิเศษ
คำบอกโอกาส คำบอกความถี่ คำบอกลำดับ กลุ่มคำที่ประกอบด้วยคำแยกประเภทและคำบอกลำดับ
กลุ่มคำที่ประกอบด้วยคำบอกจำนวนและคำแยกประเภท กลุ่มคำที่ประกอบด้วยคำว่า อย่าง
และคำกริยา กลุ่มคำที่ประกอบด้วยคำว่า อย่าง และคำบอกจำนวน และกลุ่มคำที่ประกอบด้วย
คำนามและคำบอกจำนวน นอกจากนี้คำ เป็น อาจปรากฏหน้าคำนามและมีคำว่า อย่าง
หรือคำปฏิเสธปรากฏหน้าคำว่า เป็น อีกทีหนึ่ง โดยคำ เป็น จะร่วมกับคำหรือกลุ่มคำเหล่านี้
ทำหน้าที่เป็นหน่วยขยายในหน่วยกริยา

๒.๓.๓.๑ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยา
ปรากฏหน้าคำกริยา

ตัวอย่าง

มีคนอยู่ในห้องหลายคนกำลังต่อสู้กัน เป็นพลวัน

ผู้คนข้างนอก ให้อภัยกันเป็นโกลาหล

เด็ก ๆ ชกต่อยกันเป็นชุลมุน

เขาทำงานกัน เป็นจ้ำละหวั่น

ผู้คนแตกตื่นกันเป็นอลหม่าน

ใช้ เป็น เป็นดี ใช้ไม่ เป็น เป็นยุ่งแน่

ฉันคอยเธออยู่เป็นนาน

คุณนี่ชอบพูดเป็นเล่นเสียเรื่อยเชียว

แม่ดูละครอยู่เป็นแน่

หล่อนเอาใจผม เป็นพิเศษ

เขาอดทนเป็นเยี่ยม

แดงมีความงามเป็นเลิศ

คำว่า เป็น เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยาปรากฏร่วมกับคำกริยาพัววัน โกลาหล ซุลมุน จ้าละหรีน อลหม่าน ตี นาน เล่น แน่ พิเศษ เยี่ยม และเลิศ ใช้ขยายกริยา ต่อสู้ โห้ ชกต้อย ทำงาน แดงตื่น ใช้ คอย พุด อุ เอาใจ อดทน และมี ตามลำดับ

น่าสังเกตว่าประโยคข้างต้นอาจไม่ปรากฏคำว่า เป็น ได้ในประโยคที่มีคำกริยา พัววัน โกลาหล ซุลมุน จ้าละหรีน นาน เล่น แน่ และเยี่ยม ส่วนประโยคที่มีคำกริยา ตี พิเศษ เลิศ จะต้องมีการใช้ เป็น ปรากฏอยู่ด้วยเสมอ

๒.๓.๓.๒ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยา ปรากฏหน้าคำพิเศษ

ตัวอย่าง

ขอให้คุณพูดเป็นเลา ๆ ก็พอ

คำว่า เป็น เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยาปรากฏร่วมกับคำพิเศษ เลา ๆ ใช้ขยายกริยา พุด

๒.๓.๓.๓ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยา ปรากฏหน้าคำบอกโอกาส

ตัวอย่าง

แม่ยอมรักลูกเป็นธรรมดา

หล่อนมาทำงานเป็นปกติ

คำว่า เป็น เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยา ปรากฏร่วมกับคำบอกโอกาส ธรรมดา และปกติ ใช้ขยายกริยารัก และ ทำงาน ตามลำดับ

๒.๓.๓.๔ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยา ปรากฏหน้าคำบอกความดี

ตัวอย่าง

คำลาป่วยเป็นนิตย

หล่อนผิดไปจากสัตลาคคน เดิมที่เคยอ่อนหวานกับเขา เป็นนิจ

เขาประพฤติอย่างนี้เป็นนิจศีล

แดงดื่มเหล้าเป็นประจำ

คำว่า เป็น เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยาปรากฏร่วมกับคำบอกความถี่
 นิตย์ นิจ นิจศีล และ ประจำ ใช้ขยายกริยา ลาป่วย อ่อนหวาน ประพศิตและคิม ตามลำดับ
 นำสังเกตว่าประโยคข้างต้นอาจไม่ปรากฏคำว่า เป็น ได้ ในประโยคที่มี คำบอกความถี่
 ประจำ ส่วนประโยคที่มีคำบอกความถี่ นิตย์ นิจ และนิจศีล จะต้องมีการ เป็น ปรากฏอยู่
 ด้วยเสมอ

๒.๓.๓.๕ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยา
 ปรากฏหน้าคำบอกลำดับ

ตัวอย่าง

คุณย่าล้มลำเอียง เป็นที่สุด

เด็กคนนี้เก่งเป็นที่หนึ่งเลย

คำว่า เป็น เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยาปรากฏร่วมกับคำบอกลำดับ ที่สุด
 และที่หนึ่ง ใช้ขยายกริยา ล้มเอียง และ เก่ง ตามลำดับ

๒.๓.๓.๖ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยา
 ปรากฏหน้ากลุ่มคำที่ประกอบด้วยคำแยกประเภทและคำบอกลำดับ

ตัวอย่าง

ผมเพิ่งเห็นเขา เป็นครั้งแรก

ผมขอพบคุณเป็นครั้งสุดท้าย

คำว่า เป็น เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยาปรากฏร่วมกับกลุ่มคำ
 ครั้งแรกและครั้งสุดท้าย ใช้ขยายกริยา เห็นและพบตามลำดับ

๒.๓.๓.๗ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยา
 ปรากฏหน้ากลุ่มคำที่ประกอบด้วยคำบอกจำนวนและคำแยกประเภท

ตัวอย่าง

ทั้งสองมีโอกาสพบปะกันในงานปาร์ตี้เป็นบางโอกาส

คำจะไปต่างจังหวัดเป็นบางครั้ง

คำว่า เป็น เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยาปรากฏร่วมกับกลุ่มคำ
 หลายปี บางโอกาส และบางครั้ง ใช้ขยายกริยา สอน พบปะ และ ไป ตามลำดับ

คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยา ส่วนมากอาจไม่ปรากฏ
 ก็ได้ เช่น ตัวอย่างประโยคในข้อ ๒.๓.๓.๕, ๒.๓.๓.๖, ๒.๓.๓.๗, ๒.๓.๓.๘ และ ๒.๓.๓.๙

๒.๓.๓.๘ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยา
ปรากฏหน้ากลุ่มคำที่ประกอบด้วยคำว่า อย่าง และคำกริยา

ตัวอย่าง

เขาพูดภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูง

คำ เป็น เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยาปรากฏร่วมกับกลุ่มคำ อย่างดี
และอย่างสูง ใช้ขยายกริยา พูด และขอบคุณ ตามลำดับ

๒.๓.๓.๙ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยา
ปรากฏหน้ากลุ่มคำที่ประกอบด้วยคำว่า อย่าง และคำบอกจำนวน

ตัวอย่าง

ผมคิดถึงคุณเป็นอย่างมาก

คำ เป็น เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยาปรากฏร่วมกับกลุ่มคำ อย่างมาก
ใช้ขยายกริยา คิดถึง

๒.๓.๓.๑๐ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยา
ปรากฏหน้ากลุ่มคำที่ประกอบด้วยคำนามและคำบอกจำนวน

ตัวอย่าง

เขามาที่นี่เป็นส่วนมาก

คำว่า เป็น เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยาปรากฏร่วมกับกลุ่มคำ
ส่วนมากใช้ขยายกริยา มา

๒.๓.๓.๑๑ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยา
ปรากฏหน้าคำนาม และมีคำว่า อย่าง ปรากฏหน้าคำว่า เป็น อีกทีหนึ่ง

ตัวอย่าง

นายกรัฐมนตรีจีน เยือนสหรัฐอเมริกาอย่างเป็นทางการ

เขามองฉันอย่าง เป็นมิตร

ขอให้ทำงานอย่าง เป็นระเบียบ

คำว่า เป็น เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยาปรากฏหน้าคำนาม ทางการ มิตร และระเบียบ และมีคำว่า อย่าง ปรากฏหน้าคำว่า เป็น อีกทีหนึ่ง ใช้ขยายกริยา เยือน มอง และ ทำงาน ตามลำดับ

๒.๓.๓.๑๒ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยา ปรากฏหน้าคำนามและมีคำปฏิเสธปรากฏหน้าคำว่า เป็น อีกทีหนึ่ง

ตัวอย่าง

เมื่อพวกเขาปรากฏตัวหัวใจของสาว ๆ เต็มกันไม่เป็นล้า

คำว่า เป็น เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยาปรากฏหน้าคำนาม ล้า และมีคำ ปฏิเสธปรากฏหน้าคำว่า เป็น อีกทีหนึ่ง ใช้ขยายกริยา เต็ม

๒.๔ คำ เป็น ที่หมายความว่าสามารถ รู้วิธี

คำ เป็น ที่หมายความว่าสามารถ รู้วิธี มีที่ใช้ ๒ ประการคือ คำ: เป็น ที่เป็น หน่วยกริยาและ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยขยายในหน่วยกริยา

๒.๔.๑ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยา

คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยาหมายความว่าสามารถ รู้วิธี ในบางกรณี ไม่มีหน่วยนามตามหลัง ความหมายจะไม่ชัดเจนว่าสามารถในเรื่องอะไร

ตัวอย่าง

คุณนี่ช่างไม่เป็นเสียเลย

ในบางกรณีจะมีหน่วยนามตามหลัง ช่วยให้รู้ว่าสามารถในเรื่องอะไร แต่หน่วยนามที่ ตามหลังคำ เป็น ที่มีความหมายเช่นนี้จะจำกัดมาก

ตัวอย่าง

เขาเป็นจักรยาน

เขาเป็นมวย

เขาเป็นงานครัว

อนึ่ง หน่วยนามที่ตามหลัง อาจไม่ใช่คำนาม แต่เป็นคำไม่ใช่เฉพาะก็ได้

ตัวอย่าง

หล่อนจะเป็นอะไร นอกจากแต่งตัว

๒.๔.๒ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยขยายในหน่วยกริยา

คำ เป็น ที่เป็นหน่วยขยายในหน่วยกริยาหมายความว่าสามารถ รู้วิธี จะมีตำแหน่งปรากฏอยู่ข้างหลังคำกริยาที่เป็นหน่วยหลัก ในกรณีที่คำกริยานั้นเป็นคำกริยาชนิดที่ต้องมีคำนามตามหลัง ตำแหน่งของคำว่า เป็น จะอยู่หลังหน่วยนามอีกทีหนึ่ง

ตัวอย่าง

แดงว่ายนน้ำเป็น

คำร้อง เพลงเป็น

เขาขับรถเป็น

คำว่า เป็น เป็นหน่วยขยายในหน่วยกริยา ขยายคำกริยาว่ายนน้ำ ร้อง เพลงและขับตามลำดับ หากมีคำขยายกริยาชนิดที่ต้องตามหลังคำกริยาปรากฏในหน่วยกริยาด้วย คำขยายกริยาเหล่านี้จะปรากฏหลังคำว่า เป็น

ตัวอย่าง

น้องว่ายนน้ำเป็นแล้ว

น้อยชน เป็น เหมือนกัน

ฉันว่ายนน้ำเป็นเอง

ลูกของผม เดิน เป็นช้า

อนึ่ง ในบางกรณีจะใช้คำ เป็น เป็นกริยาก็ได้หรือขยายกริยาก็ได้

ตัวอย่าง

เขาเป็นจักรยาน

เขาถีบจักรยาน

แต่บางกรณีต้องใช้ คำ เป็น ขยายกริยา จะใช้เป็นกริยาไม่ได้ นั่นคือจะใช้คำ เป็น เป็นกริยาได้เฉพาะกับคำนามบางคำเท่านั้น

ตัวอย่าง

เขาขับรถเป็น

* เขาเป็นรถ

๒.๕ คำ เป็น ที่มีความหมายตามคำกริยา หรือข้อความที่มาข้างหน้า

คำ เป็น ที่มีความหมายตามคำกริยา หรือข้อความที่มาข้างหน้า จะใช้ เป็น หน่วยกริยาได้อย่างเดียวโดยจำแนกเป็น คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยาที่ใช้แทนหน่วยกริยาอื่นและ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยาที่ใช้แทนข้อความที่มาข้างหน้า

๒.๕.๑ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยาที่ใช้แทนหน่วยกริยาอื่นจะปรากฏในประโยคไม่เริ่ม และจะใช้แทนหน่วยกริยาที่ปรากฏในประโยคเริ่ม

ตัวอย่าง

ลินดา : ฉันเมื่อยจัง

อาทร : ฉันก็เป็น

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยาในประโยคไม่เริ่ม ใช้แทนหน่วยกริยา เมื่อย ในประโยคเริ่ม

ตัวอย่าง

งานที่ทำในวันนี้นั้น ไม่ค่อยจะคืบหน้าไปเท่าที่ควรจะเป็น

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยาในประโยคไม่เริ่มใช้แทนหน่วยกริยา คืบหน้า ในประโยคเริ่ม

๒.๕.๒ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยาที่ใช้แทนข้อความที่มาข้างหน้า

คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยาที่ใช้แทนข้อความที่มาข้างหน้า มักจะมีคำว่า เมื่อ ที่ การที่ เหตุที่ และ ถ้า ปรากฏอยู่ข้างหน้า และมักมีกลุ่มคำ เช่นนี้ เช่นนั้น ดังนี้ ดังนั้น แบบนี้ แบบนั้น อย่างนี้ และอย่างนั้น ปรากฏอยู่หลังคำ เป็น

ตัวอย่าง

บางที่นักเรียนทั้งชั้นมีหนังสือเรียนอยู่เพียง ๓-๔ เล่มเท่านั้น เมื่อเป็นดังนี้ การเรียนก็ยอมได้ผลไม่เต็ม เม็ดเต็มหน่วย

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยาใช้แทนข้อความที่ว่า นักเรียนทั้งชั้นมีหนังสือเรียนอยู่เพียง ๓-๔ เล่มเท่านั้น

ในการพูดหรือเขียนบางครั้งจะมีถ้อยคำที่ฟังแปลก สะกดหูหรือรู้สึกว่าจะไม่ถูกต้อง
ที่เป็น เช่นนั้น อาจเป็นเพราะการใช้ส่วนขยายที่สื่อความซ้อนกัน

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยาใช้แทนข้อความที่ว่า ในการพูดหรือเขียนบางครั้ง จะมีถ้อยคำ
ที่ฟังแปลกสะกดหู หรือรู้สึกว่าจะไม่ถูกต้อง

ฉันรู้สึกยินดีที่หล่อนไม่ต่อแยกกับฉันอีกต่อไป ถ้าจะเป็นอย่างนี้ตลอดไป

ก็จะคืออยู่หรือ

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยาใช้แทนข้อความที่ว่า หล่อนไม่ต่อแยกกับฉันอีกต่อไป

เห็นใจหล่อนอยู่เหมือนกันที่ไม่มีการฉลองแซม เปญต้อนรับชีวิตใหม่อย่างที่ควรจะเป็น...

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยาใช้แทนข้อความที่ว่า มีการฉลองแซม เปญ

๒.๖ คำ เป็น ที่เน้นความหมายคำอื่น

คำ เป็น ที่เน้นความหมายคำอื่น จำแนกได้ ๒ ประเภท คือ คำ เป็น ที่ปรากฏ
หน้าคำหรือกลุ่มคำที่เน้น และ คำ เป็น ที่ปรากฏระหว่างคำที่เน้น

๒.๖.๑ คำ เป็น ที่ปรากฏหน้าคำหรือกลุ่มคำที่เน้น มีที่ใช้ ๓ ประการคือ
คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยา คำ เป็น ที่เป็นหน่วยขยายในหน่วยกริยา และ คำ เป็น ที่เป็น
ส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยนาม หรือหน่วยขยายในหน่วยกริยา

๒.๖.๑.๑ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยา

คำ เป็น ที่เป็นหน่วยกริยาที่เน้นความหมายคำอื่น

อาจปรากฏหน้าคำเชื่อม ซึ่งได้แก่คำเชื่อมบอกเหตุ เพราะ เพราะว่และ เพราะเหตุว่า

ตัวอย่าง

ที่ผมไม่ได้ไปโรงเรียนเป็นเพราะผมไม่สบาย

การที่มีหนุ่ม ๆ มาชอบหล่อนมากเป็นเพราะว่าหล่อนสวย

ที่เขาต้องการฆ่าตัวตายเป็นเพราะเหตุว่า เขามีหนี้สินมาก

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยาช่วยเน้นความหมายของคำเชื่อม เพราะ เพราะว่และ
เพราะเหตุว่า ตามลำดับ

๒.๖.๑.๒ คำ เป็น ที่เป็นหน่วยขยายในหน่วยกริยา

คำ เป็น ที่เป็นหน่วยขยายในหน่วยกริยาที่เน้นความหมาย

คำอื่น อาจปรากฏหน้าคำกริยาซึ่งคำกริยานี้อาจมีคำอื่น ๆ มาขยายได้

ตัวอย่าง

ถ้าเธอยังขึ้นไปฉันเป็นโกรธเธอแน่

เขาเห็นหน้าเธอที่ไรเป็นยิ้มทุกที

ถ้าคุณก้าวอีกก้าวหนึ่ง ผมเป็นยิงคุณแน่

คำว่า เป็น เป็นหน่วยขยายในหน่วยกริยาช่วยเน้นความหมายของคำกริยา โกรธ ยิ้ม และ ยิง ตามลำดับ

ตัวอย่าง

ถ้าแกรบกวอนฉันทเมื่อไหร่ แก เป็นถูกเตะ
ฉันทเห็นหน้าเธอแล้วเป็นอดหัวเราะไม่ได้
คนเรานะ อะไรจะสำคัญเท่าที่มีสติ รัฐบาล บุญ คุณ โทษ เป็นไม่มี
ผู้หญิงที่จะมาเป็นคู่ครองฉันไม่จำเป็นต้องสวย ขอให้รวยเป็นใช้ได้
คุณผีเห็นสาวแล้วเป็นไม่ได้ ชอบมองทุกที

คำว่า เป็น เป็นหน่วยขยายในหน่วยกริยาช่วยเน้นความหมายของกลุ่มคำ ถูก เตะ อดหัว เราะไม่ได้ ไม่มี ใช้ได้และไม่ได้ ตามลำดับ

๒.๖.๑.๓ คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยนาม หรือส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยา

คำ เป็น ที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยนาม หรือหน่วยขยายในหน่วยกริยาอาจปรากฏหน้ากลุ่มคำที่ประกอบด้วย คำบอกจำนวนและคำแยกประเภท

ตัวอย่าง

เขามีผลงาน เป็นหลายเรื่อง
คุณมีร่มเป็นหลายคัน แจก ๆ เขาไปบ้างสิ
วัตถุโบราณเป็นหลายชิ้น ถูกขโมยไป

คำว่า เป็น เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยนามช่วยเน้นความหมายของกลุ่มคำ หลายเรื่อง หลายคันและหลายชิ้น ตามลำดับ

เขาพูด เป็นหลายหนว่าจะมา
เขามาหาฉัน เป็นหลายครั้ง
บ้าน เขาใหญ่กว่าบ้านฉัน เป็นหลายเท่า

คำว่า เป็น เป็นส่วนประกอบของหน่วยขยายในหน่วยกริยาช่วยเน้นความหมายของกลุ่มคำ หลายหน หลายครั้งและหลายเท่า ตามลำดับ

๒.๖.๒ คำ เป็น ที่ปรากฏระหว่างคำที่เน้นใช้เป็นหน่วยกริยาได้อย่างเดียว
โดยอาจปรากฏระหว่างคำนาม คำกริยา คำบ่งเวลา คำบอกจำนวน หรือคำปฏิเสธ

๒.๖.๒.๑ คำ เป็น ที่ปรากฏระหว่างคำนาม

ตัวอย่าง

หัวหน้าคนใหม่คนนี้น่ะ งานเป็นงานเลยแหละ

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยาช่วยเน้นความหมายของคำนาม งาน

๒.๖.๒.๒ คำ เป็น ที่ปรากฏระหว่างคำกริยา

ตัวอย่าง

ดิฉันตัดสินใจแล้วว่า เลิก เป็น เลิกจะอยู่ได้อย่างไรกับผู้ชายลัทธิปิดล็อกเปิดอย่างนี้

สมัยก่อนอากาศหนาว เป็นหนาว ไม่หนาว เหยอะเหยอะอย่างทุกวันนี้

เรียน เป็น เรียน เล่น เป็น เล่น

ตาย เป็น ตาย ลูกผู้ชายกลัวอะไร

ออก เป็น ออก หางานใหม่ก็ได้

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยาช่วยเน้นความหมายของคำกริยา เลิก หนาว เรียน เล่น

ตายและออก ตามลำดับ

บางครั้งคำกริยาคำหน้าอาจมีคำอื่น ๆ มาขยายกริยาได้

ตัวอย่าง

เขาไม่ชอบทำงาน เสี่ยงได้เป็นเสี่ยง

๒.๖.๒.๓ คำ เป็น ที่ปรากฏระหว่างคำบ่งเวลา

ตัวอย่าง

ฉันบอกว่า เคย เป็น เคยช

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยาช่วยเน้นความหมายของคำบ่งเวลา เคย

๒.๖.๒.๔ คำ เป็น ที่ปรากฏระหว่างคำบอกจำนวน

ตัวอย่าง

ร้อย เป็น ร้อยยอมเสีย

หมื่น เป็น หมื่น ลองเสี่ยงดู

แสน เป็น แสนฉันจะไปขอกับพ่อ เธอ

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยาช่วยเน้นความหมายของคำบอกจำนวน ร้อย หมื่นและแสน
ตามลำดับ

๒.๖.๒.๕ คำ เป็น ที่ปรากฏระหว่างคำปฏิเสธ

ตัวอย่าง

ฉันบอกว่าไม่เป็นไม้อะ

คำว่า เป็น เป็นหน่วยกริยาช่วยเน้นความหมายของคำปฏิเสธ ไม่